

İSMET ALKAN'IN ENDÜSTRİ İŞLETME EKONOMİSİ VE ESAS MESELELERİ ADLI KİTABININ BAŐLANGICI (1938)

BAŐLANGIÇ

Türkiye'deki milli endüstri inkiőafının ve Cumhuriyet devrinden beri bu sahada atılan adımların, yapılan hamlelerin büyüklüğünü takdir edebilmek için, istatistik rakamlarının mevcudiyetlerinden ve onların hakikati itiraz kabul etmez bir şekilde ifade ediőlerinden istifade etmek mecburiyeti vardır. Milli endüstrimizin kuruluşuna baőlandığı tarihten itibaren geöen Őu kısa, aőağı yukarı on senelik bir zaman içerisinde memleketimizde bine yakın fabrika aöılmıştır. Halen Türkiye'de 1500'den fazla fabrika öalıőmaktadır ki; bilhassa son yıllar zarfında yapılan endüstrileőme planları mucibince kurulan ve kısmen öalıőmaya baőlayan fabrikaların büyüklükleri nazarı itibara alınırsa, hamlenin büyüklüğü ve bu varlıkların ulusal ekonomik bünyemiz içerisindeki mevkilerinin kıymeti apaöık bir şekilde meydana öıkacaktır.¹

Türkiye'de endüstriyel sahadaki bu ilerleyiőin ve yükseliőin feyizli, değerli neticelerini ve bunların umumi ekonomik yaőayışımız üzerine olan büyük tesirlerini, daha Őimdiden gözle görünür, elle tutulur bir şekilde tespit eder, iftihar ve gururla sayarken, hiö Şüphesiz bu ilerleyiőin mahsulü olan İőletmelere büyük bir önem vermek mecburiyeti hasıl olmaktadır.

¹ Bu hususta fazla malumat için: Selahiyet sahiplerinin nutuklarına, günlük gazetelere ve koleksiyonlarına, Ekonomi Bakanlığının neőriyatına muhtelif mecmualarda bu mevzu üzerine yazılmış makalelere, Sümer Bank bültenlerine, Baővekalet İstatistik Umum Müdürlüğünün yayınlarından Sanayi İstatistikleri ne, ve nihayet Milli Sanayi Birliđinin neőriyatına bilhassa bu birliğin onuncu yıldönümünü kutlarken öıkarttığı Türkiye de Sanayiin İnkiőafı adlı eserine müracaat.

Bu bakımdan bizde de, diğeri endüstri devletlerinde olduğu gibi, bugünkü yeni doğan vaziyet icabı düşünülmesi ve üzerinde durulması lazım gelen birçok noktalar, önemle başarılması mecburi olan birçok problemler vardır. Bu noktalardan birincisi ve belki en mühimi: Kurulan bu endüstri işletmelerini ekonomik ve rasyonel şartlar, kanunlar içerisinde idare etmek ve bu ticari varlıklardan memleket, şahsi menfaat bakımından en büyük istifadeyi temin etmektedir.

Günden güne çoğalan ve daha çoğalacağı şüphesiz ve pek tabii olan bu varlıkların iyi ve mükemmel idaresi, ancak bu hususta bilgili, ekonomik ve ticari düşünüş kabiliyetini haiz olmakla kabildir. Ayrıca içerisinde bulunulan vaziyetin ve branşın icap ettirdiği seyalıyatı ve kavrayış kabiliyetini nefsinde kökleştirmek mecburiyeti de vardır. Çünkü bu işletmeler için bundan sonra mücadelesiz, rakipsiz ve rekabetsiz yaşamak, işlemek ve büyümek zorlaşacak, hatta aynı çeşit mal istihsal eden işletmeler çoğaldıkça imkansızlaşacaktır. Yalnız ekonomik ve rasyonel esaslara istinaden, ticari bilgili, ticari düşünüş ve görüş kabiliyetli kimseler tarafından ticari esaslara ve temellere göre çevrilen endüstri işletmeleri bu çetin imtihandan ve ekonomik savaştan muzaffer olarak çıkacaklar, gayelerine muvaffakiyetle erebileceklerdir. Diğerleri için vaziyet tamamen aksi olacak ve nihayet bu işletmeleri kapamak ve ticari faaliyeti bırakmak mecburiyeti hasıl olacaktır.

Buna nazaran muhakkak ve çok aşikar olan, dikkat edilmesi icap eden mühim bir nokta varsa o da, her ne bahasına olursa olsun, işletmelerin hiçbir zaman körü körüne denecek bir şekilde idare edilmemesi ve işlerin gelişi güzel ve yahut kadere bırakılarak yapılmamasıdır. Baştan itibaren planlı çalışmak, mazideki tecrübelerden istifade etmek, atide zuhur edebilecek vaziyetleri tasarlamak ve hesap etmek, iyi bir hesap işi organizasyonuyla çalışmak en birinci vazife olmalıdır.

Hiç şüphesiz bu önemli vazife, dinamik bir hamle ile kurulan bugünkü Ulusal Türk Endüstrisi için o nispette mühimleşmekte ve ciddileşmektedir. Bu çok mühim ödevin yapılmasını temin etmek, esas itibariyle müteşebbislerin omuzlarına yüklenen bir borçtur. Her ne kadar bugün Türkiye’de endüstriyel savaşın bayraktarı devlet ise de, müteşebbislerin de bu ilerleyiş ve endüstriyel savaş içerisindeki vazifeleri önemlidir. Böyle bir önderlik, memleketimizin bugünkü vaziyeti icabı, şüphesiz çok yerinde bir harekettir. Yalnız şuna inanmamız lazımdır ki, bir gün bu vaziyet değişebilecek ve hükümet daha ziyade umumi münasebatı tanzim, genel esaseti tespit ve icrasını kontrol eden bir kuvvet; müteşebbisler ise bu disiplin içerisinde ticari varlıkları çeviren, onları bir sistem dahilinde işleten mevcudiyetler olacaklardır. Aynı zamanda bir millet sınırları içerisinde ne kadar çok müteşebbis bulunursa ve onlar ne kadar fazla muvaffak olur ve kazanılırsa, o millet o derecede zenginleşecektir. Bundan dolayı inkarı kabil olmayan bir hakikat varsa o da, müteşebbisler tarafından yapılmasını mecburi olan bu vazifelerin ancak, bu sahadaki teorik esaslar ve bilgilerle mücehhez olmak, onlardan lazım gelen istifadeyi temin etmek ve bu nazari malumatı iyice kavradıktan sonra, ameli hayatın değişik vazifelerini de nazarı itibaren alarak çalışmak sayesinde başarılabileceğidir.

İşte bu sonsuz ve derininançtancesaretalarak neşrine başladığım İşletme Ekonomisi İlmi serisinden ikincisi olan ve Endüstri İşletme Ekonomisi ve Esas Meseleleri adını taşıyan bu kitap¹, endüstri işletmeleri alakadar eden problemleri genel bir şekilde incelemekte ve bu varlıklara ait mevzuları umumi bir görüşle analize etmektedir.

¹ Kitap münderecatının daha iyi anlaşılabilmesi ve bu mevzu üzerinde esaslı bir fikir edinilebilmesi için burada kullanılan birçok ilmi ve ticari ıstılahların ifade ettikleri manayı bilmek icap edecektir. Bunun için bu ıstılahların bir çoğunu inceleyen ve onların ifade ettikleri mana ve mefhumu izah eden birinci kitabımın okunmasını ısrarla tavsiye etmeyi ve sayın ve sayın Okuyucularımın dikkat nazarlarını bu husus üzerine çekmeyi bir vazife addediyorum.

Memleketimizde henüz kapatılmamış bir boşluğu doldurmaya çalışan ve bilhassa bu sahada, bu şekliyle ilk olmak şerefini taşıyan bu eser, Türkiye de endüstriyel inkişafın büyük hamlelerine önder olanlara, kuruculara, idarecilere, ekonomistlere, ticaret ve iktisat tahsili yapanlara ve nihayet iktisadi bilgiler toplayanlara ufak bir yardımda bulunursa ve bu suretle mevcudiyetinden beklediğim vazifeyi ifa ederse: Ne mutlu bana !

***HÜSEYİN COŞKU’NUN DERLEMESİNDEN 2017
M. KEMAL ATATÜRK’DEN ÖZLÜ SÖZLER - IV***

Bugün hepimize düşen ortak görev; ulusal değerlere, bilince, Cumhuriyet’e sahip çıkmak, Çanakkale’yi, Kurtuluş Savaşı’nı kazanan ruhu korumak ve bu bilinci gelecek kuşaklara aktarmaktır. Türk Milleti dili, kültürü, tarihi ve saygı kimliğiyle aydınlık yarınlara el ele güçlü biçimde yürüyecektir.